

Fredskorpssere i Lira og Tromsø

To norske tannleger gjør nytte for seg i Lira i tolv måneder, mens to ugandere gjør det samme i Troms. Fredskorpstanken dreier seg om gjensidig utveksling mellom sør og nord, med tanke på at deltakerne skal kunne føre kunnskap og erfaring tilbake til sitt eget samfunn.

Vi har bedt fylkestannhelsesjefen i Troms, Peter Marstrander, fortelle oss om prosjektet, som begynte med at tannlegen Charles Macwange, som jobber ved Hansnes tannklinik i Troms, kom i tanker om at han etter mange år i utlendighet ville gjøre noe for stedet han reiste fra for mange år siden. Han inviterte Peter Marstrander og overtannlege Bjørn Figenschou med seg som styrerepresentanter i sin egen stiftelse, og sammen reiste de til Lira i Uganda, for å se på forholdene og mulighetene. Tanken var å etablere et fredskorpsprosjekt, og slik ble det. Samtidig ble det avgjort at de ville satse på

å ruste opp tannklinikken ved det lokale sykehuset.

– Det var allerede en tannklinik med to stoler på sykehusområdet, men uten vanntilkobling og med én enslig tannlege, var det ikke så mye som kunne utføres der. Det dreide seg stort sett om ekstraksjoner, forteller Marstrander, og legger til at de syntes det var best å forankre prosjektet i det lokale formelle systemet som allerede fantes, slik Fredskorpstanken også er.

– Vårt ønske var å kunne gjøre noe både for den faste befolkningen på rundt 170 000 i Lira, men også for de mange flyktingene som holder til i området. Særlig barna. Til sammen er det snakk om et par millioner mennesker som sogner til dette regionsykehuset. Mange av dem er barn og unge, som vi så komme inn til byen for å få et trygt sted å sove om natten. Området er preget av alle de kidnappede barne-soldatene som gjør, eller har gjort, tjeneste i The Lord's Resistance Army.

Dette er en konflikt mellom myndigheter og gerilja, som lenge har vært forsøkt løst, uten at det har lyktes ennå.

Befaringen fant altså en stor befolkning som var så å si uten tannhelsetilbud. Det var ingen tvil om at her var det mulig å utrette noe.

I dag er Fredskorps-prosjektet etablert og tannklinikken er renovert og utstyrt med brukt utstyr fra Norge. I tillegg er det blitt samlet inn 90 000 kroner, og sist høst fikk prosjektet Zendium-prisen, som også kom godt med. I februar i år var alt på plass, og de første tannlegene fra Norge, Bjørn Figenschou og Ellinor Ekker, kunne for alvor starte sitt virke, etter å ha vært med på oppbyggingen, som fant sted fra oktober til desember i fjor.

– Og hvordan går det?

– Det går litt tregere å få implementert programmet, slik vi så det for oss. Det er fortsatt stillinger som ikke er besatt. Og samtidig er det problematisk at det ikke er flere behandlingsplasser.

Mødre og barn venter i kø for å få hjelp ved sykehuset i Lira. Foto: privat.

Tanken er at det skal kunne gå an å jobbe skift, for å utnytte det vi har best mulig. Det vi også ville, var å legge mest vekt på barna i flyktningeleirene, samtidig som vi ønsket å tilby dem et videre behandlingstilbud enn bare å trekke tenner. Målet er å få i stand et forebyggende tannhelsearbeid som fungerer. Derfor tenker vi å etablere et samarbeid med helsestasjonene som er der. Vi har fått hjelp av Senter for internasjonal helse her i Tromsø, og snart reiser noen derfra ned for å se på prosjektet vårt. Det kan være nyttig.

– Hvem er det som får behandling i dag?

Det kan være litt tilfeldig. De kommer til tannlegen når de har tannverk, og hvis de vet at tilbudet finnes. Mange har gått langt.

– Betaler de for behandlingen de får?

– Ja, de betaler litt. Tanken er at de skal dekke utgiftene til materialer.

UTVEKSLING MELLOM NORD OG SØR •

– Dette prosjektet er i første omgang organisert som et Fredskorps-senior prosjekt. Det vil si at deltakerne fra Norge skal være mellom 55 og 70 år, mens det kan utvises større fleksibilitet når det gjelder alderen på deltakerne fra sør, forteller Marstrander.

Samtidig blir oppholdet til de norske delt inn i fire intervaller à tre måneder, mens uganderne er her i ett år sammenhengende.

– Hvem er det som er her fra Uganda?

– I Uganda utdanner de to slags tannleger. Den ene varianten har en opplæring som er lik vår tannlegeutdanning, mens den andre er basert på en treårig utdanning. De som har denne bakgrunnen kalles dental assistent. De som er kommet til Troms i denne omgang er én av den siste kategorien tannhelsepersonell, og én utstyrstekniker. Sistnevnte er utplassert ved Universitetssykehuset i Tromsø og har stort utbytte av å jobbe med både dentalt og medisinsk teknisk utstyr der. Det har vært litt vanskeligere å utnytte kompetansen til han med tannhelsefaglig utdanning, men vi har løst det ved å la ham jobbe som tannhelsesekretær, først ved Tromsdalen og nå ved Kroken tannklinikk. Han sier at han er tilfreds med den løsningen, og den fungerer for oss også. Likevel ser jeg at det kan by på vanskeligheter å finne gode løsninger for de som kommer i fremtiden. Men vi får se, sier Marstrander og legger til at i neste omgang kan det bli snakk om å satse på juniorer fra Norge. Det vil si tannleger under 35 år. Men det er ikke bestemt noe ennå.

Uansett; er du tannlege har du lov til å tenke på saken. Enten du er under 35 eller over 55. Muligheten kan komme til den som er interessert.

Ellen Beate Dyvi